

Lluís Roda, premi Octubre de poesia

“Cal canviar la concepció del món”

Dissabte passat va ser presentat al Cafè Lisboa de València el llibre de poemes *Sobre l'hamada*, premi Octubre de poesia de 1989, pel poeta Àlex Susanna i l'actor Ovidi Montllor. En aquesta entrevista, Lluís Roda parla de poesia, però també de la seua concepció del món i dels canvis que esperen al món de la cultura en el futur.

Lluís Roda, malgrat la seua joventut, és un vell conegedor del món literari. Ell va ser un dels artífexs de la primera revista *Llombriu* i té publicats alguns llibres de poesia. Ha estat, però, *Sobre l'hamada* el poemari que li ha servit per a arribar a una nova definició de la seua poesia, ja que el llibre traspua maduresa i ingenuïtat amb uns plantejaments diversos i suggerents. Roda, però, té una altra vessant preocupada pel món que vivim i que contrasta amb la tòpica frase que els poetes estan sempre en les núvols. Per això van dedicar aquesta entrevista primordialment a parlar d'aquesta seua particular concepció del món.

– *Potser sí, que es poden fer coses noves, però no tant des d'una postura formal, com des d'una aliança entre la renovació formal que ens van deixar les avantguardes i la necessitat del continu.*

– Crec que cal canviar una mica la concepció que tenim del món, fins ara tenim una concepció massa lineal, els fets se succeïxen un darrere l'altre i nosaltres ens afegim a tot allò anterior, però perfectament també podem concebre el món d'una manera on no hi haja cap centre i en canvi tot està relacionat i nosaltres som el centre del món. És a dir, sentir la contemporaneïtat com a centre de la història, que en som els precursors i en som els hereus també.

– *¿Una tornada al món renaixentista?*

– No, perquè es tracta de ser el centre de la història i al mateix temps assumir que sempre ha estat així, l'home en tot moment és el centre de la història. En aquest sentit, doncs bé, com les esferes que graviten en l'univers que totes són equidistants i cap d'ella és el centre. I per tant, un element nou que entra –i t'estic parlant d'una metàfora, d'un símil–, que forma part d'aquest univers, en principi naix des del propi univers, és a dir, sabem que els elements que componen la matè-

ria són tots els mateixos. Des d'aquest punt de vista no hi ha res de nou, però sí que, si un objecte nou es forma, doncs, és un objecte nou i per tant un poema; evidentment els elements amb els quals s'ha fet són als diccionaris... Al final és un problema de percepció, un pot tenir la sensació que no fa res de nou o la contrària. No obstant això, jo crec que l'escriptor, el poeta, està obligat a cercar l'originalitat, però no l'escriptor sinó l'individu, la col·lectivitat humana té aquesta obligació moral, social. Estem tots avorrits...

– *Això de l'originalitat podria ser molt discutible. ¿Què entens per originalitat?*

– La recerca de l'originalitat no per a descol·locar el que tens davant, sinó per a projectar al màxim les nostres possibilitats, a través de la subjectivitat, ¡és clar! També de la individualitat, de la concepció de l'individu com a ser distint i en principi amb uns valors, creure en aquests valors i creure en la col·lectivitat com a conjunt d'individualitats que cal projectar i que a través de la poesia es pot fer aquesta recerca interior necessària. Tenim uns mitjans i n'inventarem d'altres, ¿no?

– *Tu saps que l'originalitat és un concepte del segle XX, tal i com l'interpretem nosaltres. Que abans no se cercava l'originalitat, sinó que l'escriptor prenien els autors anteriors a ell...*

– És clar que els temes són eternals, són els mateixos, el ser humà, les seues preocupacions, les seues obsessions són les mateixes, es tracta de no tenir la sensació que no pintem res, que som el mateix, que tota la vida ha estat així... Som els mateixos, però és distint des del moment que jo ho sent com a distint. Però jo crec que al final es tracta d'una actitud optimista o pessimista, i jo em sent optimista i crec que si no tot és interessant, sí que tot pot ser susceptible de ser-ho.

– *¿D'on creus que pot nàixer la necessitat de fer versos en un temps com el nostre, que sembla bastant aliè a aquest*

tipus de coses?

— Això ja és endinsar-nos en la concepció del poeta. Hi ha una necessitat que normalment es mira d'ocultar, una gran por per enfrontar-se al paper en blanc, que és d'alguna manera enfrontar-se a u mateix, el ser humà, la intel·ligència el descol·loca i normalment en som víctimes. Tenim una capacitat de raonar i ens fa voler raonar coses que en principi no són susceptibles de ser raonades. El poeta s'enfronta al paper en blanc i diu: ¿què escric? ¿de què parlo? ¿tinc alguna cosa a dir? Jo no sublimaria la poesia, és a dir,

crec que la creació, en principi, és: perquè gràcies a una capacitat sensorial i intel·lectual, et projectes. Ara bé, el problema és ¿què projecte jo? La diferència entre el creador i la resta de la gent és que la gent tendeix a defugir aquest tipus de problemes, que el temps senzillament passe. Abans la gent parlava del segle XX i de la recerca de l'originalitat, també és que la gent no tenia temps lliure, prou enfeïnats estaven només per a intentar satisfer les necessitats bàsiques, és a dir, alimentar-se, vestir-se, no patir gana, estic parlant de la població, i el futur que

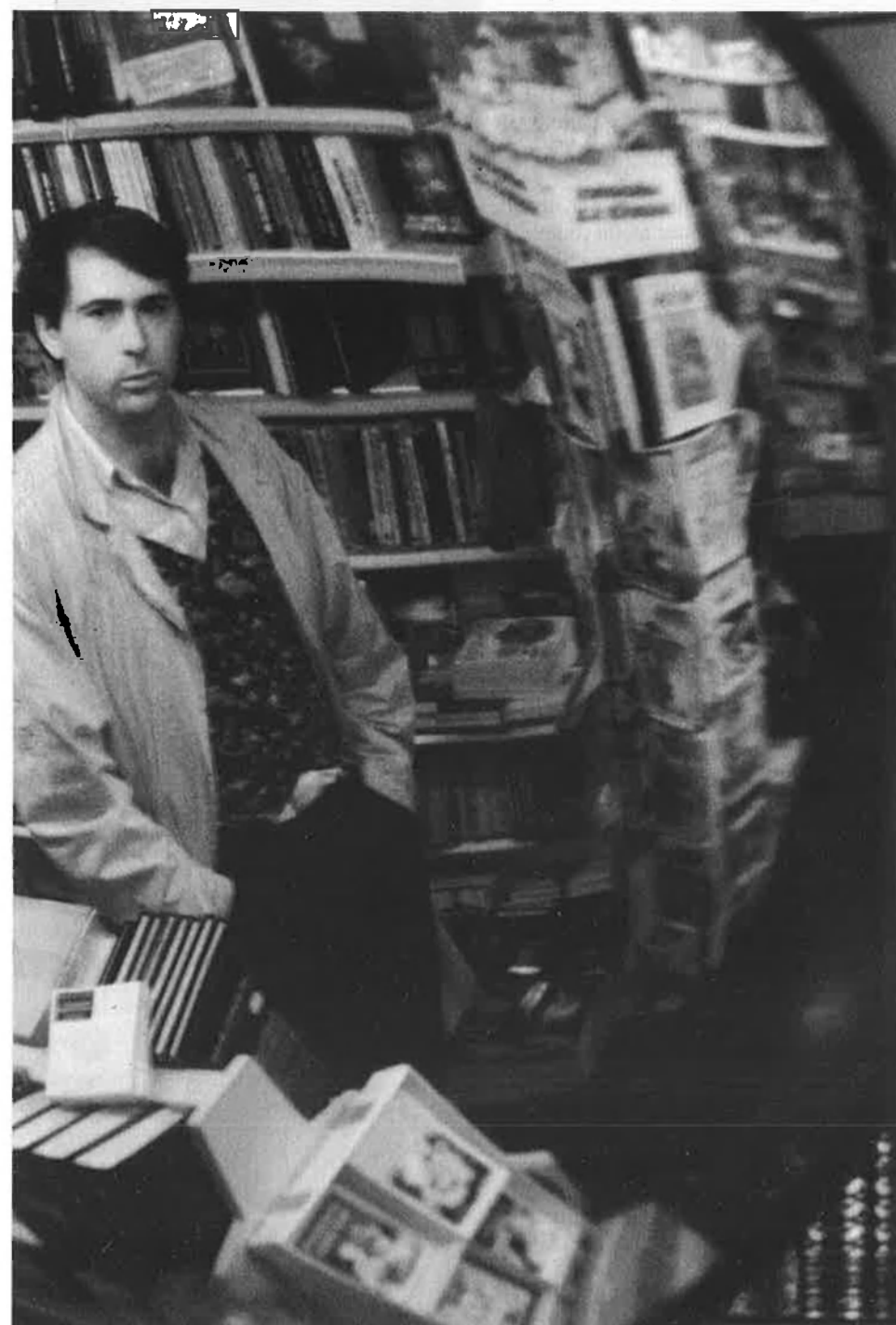
desitgem és un futur on cada vegada hi haja més temps lliure, ¿no? ¿Què farem, quan desapareguen les injustícies, quan el temps siga nostre? Aquesta és una part de les coses que es planteja el poeta davant del paper en blanc. Una manera és la projecció individual, és a dir, un món farcit de sers individuats, implica un món de persones distintes, cadascú les seues dèries, i si això cadascú és capaç de manifestar-ho des de la manera de vestir fins a la manera de viure i en creacions tangibles, siguen a través de la matèria lingüística o a través de qualsevol altra matèria, serà un món interessant.

— *En una època en què retornen alguns moviments religiosos, quan ens acostem al mil·lenni i aparentment som al mig d'una postura més espiritual, més intimista, la qual cosa xoca amb un consumisme i una vida exterior també cada vegada més estesa, però el fet cert és que, no obstant aquesta predisponibilitat d'una part de la població cap a l'espiritual, en el sentit més pagà de la paraula, si vols, la poesia, depositària històrica de molts d'aquests valors, no troba el seu lector.*

— A mi, en principi, aquesta mena d'espiritualisme que tu m'has descrit no m'interessa. Jo conec els Estats Units per haver-hi viscut i conec la mena d'espiritualisme que porta a aquesta situació i no m'interessa gens, ¿no? És un fugir del món, de la realitat, és un fugir del paper en blanc, buscar altres pautes ja donades de conducta.

— *Però no et parlo que tothom escriga poesia, sinó que tampoc sent la necessitat de llegir.*

— La poesia és molt difícil, és minoritària, i en principi sembla abocada a ser minoritària mentre l'educació no tendesca a crear persones amb capacitat intel·lectual pròpia i amb capacitat sensitiva pròpia, és a dir, l'educació arreu del món actualment no inverteix a crear persones amb sensibilitat i crear persones amb capacitat intel·lectual pròpia, és a dir, per això la poesia, que va creixent sobre ella mateixa, s'està allunyant cada vegada més de la societat, dels possibles lectors, dels possibles consumidors. Abans era una minoria, era una aristocràcia, que desenvolupava aquests plaers intel·lectuals i sensorials que són la poesia. I continua sent igual, és a dir, no hi ha una educació en aquest sentit, és molt més accessible la novel·la, perquè en la novel·la, les paraules si bé no són exactament utilitzades en el mateix sentit que en el llenguatge col·loquial, tampoc es

distancien massa, o dit d'una altra manera, en poesia aquests jocs són molt més extrems, el grau d'abstracció és molt més gran. Per tant l'esforç també ha de ser molt gran. L'educació a què estem assistint ara no facilita tampoc l'abstracció, és a dir, el grau d'abstracció és un grau de dificultat. És a dir, que la poesia és difícil, però el plaer que se'n deriva crec que val la pena.

– *Però els nanos que ara aprenen amb els ordinadors, per exemple, necessiten un grau d'abstracció important, perquè si no, si es preguntaren com funciona, com actua realment el que tenen entre mans, seria un món complicadíssim per a ells.*

– El que passa és que nosaltres també som uns ignorants dels ordinadors, en el següent sentit: ens admirem del que sabem fer i tot plegat només som usuaris de programes, una altra cosa és ser programador, però per a ser usuari de programes només cal saber quin botó has de premer...

– *Però si tu penses com estàs treballant, si et preguntes com és possible que aquest aparell faça tot això...*

– Sí, però posem un símil. Jo pregunte als alumnes: *¿quines són les vocals?* Ells se'n riuen, ja que nosaltres tenim la suficient capacitat intel·lectual per a saber que són a, e, i, o, u, però *¿per què són aquestes i no la b, la p o la d?* En definitiva, no sabem què és una vocal, per què és aquesta i no una altra. Passa igual amb els ordinadors. No exagerem, som usuaris de tecnologies i el problema és que manca últimament la relació, la recerca de relació entre les coses. Vull dir, hi ha molta especialització, però les coses tenen sentit en el moment que tu les entenes personalment, humanament. Jo he conegut, quan vivia als Estats Units, gent com ara enginyers nuclears que després íntimament eren com nanos; això és conegut, l'infantilisme dels americans, o gent responsable d'IBM absolutament infantils, que anaves a sa casa i jugaven amb trens elèctrics. Cadascú pot fer el que vulga, però crec que és significatiu, com a símptoma. En realitat està tot per fer i ho tenim fotut, però no ens podem deixar vèncer ni intimidar per l'agressivitat de les perspectives.

– *Hi ha gent que considera els poetes com a éssers fora del món, allunyats de supòsits més amplis. ¿Quines són les teues aspiracions com a escriptor, com a intel·lectual, per parlar des d'una perspectiva més àmplia?*

– Jo em considere molt plural, però

també em considere conscient que a tot no es pot arribar, i allò que jo puc fer és intentar fer poesia bé, intentar-ho, i jugar-ho tot a una carta. Una bona mostra és Coromines, que va contra rellotge.

SOBRE L'HAMADA

– En el moment que u es posa a escriure poesia en el món actual –diu Lluís Roda– ja està renunciant pràcticament als lectors. Si tu el que vols és ser molt llegit, aleshores hauràs d'escriure aquelles coses que saps que seran més enteses, però jo no modifiqui la meua creació per a ser més entès. A mi el que més m'atrau d'un llibre és el títol. Si el títol t'agrada, generalment et compres el llibre. Potser després el llibre serà horrorós, però bé. Jo estic content amb el títol del meu llibre.

– *¿Com el vendries?*

– Pense que és un llibre llegidor, divers, hi ha poemes que donen molta complexitat al lèxic, d'altres cap...

– *De vegades sembla que hi busques més el coneixement que la bellesa.*

– No, jo crec que la bellesa hi és present.

– *No dic que en renunciis, però sí que em sembla que l'experiència de llegir el teu llibre és més una experiència del coneixement.*

– Sí, el que passa és que per a mi el plaer intel·lectual i el sensorial van plegats. La capacitat de l'ésser humà per a relacionar i per a atorgar sentit a les coses crec que és fonamental.

– *El que passa és que sempre que baixem als conceptes hem de trair-nos d'alguna manera.*

– Però de vegades hi ha coses que tampoc cal tractar racionalment. Hi ha poemes bells al llibre, com "Sota la vostra cella..." "I com varec de bosc... la parpella", on el varec són les plantes que el mar escupa a la platja. O el símil, la cella com la platja.

– *Evidentment, tot això són lectures personals. Maneres de llegir. Però crec que em plantejes que tu no tens un missatge concret a transmetre.*

– És clar que no. El que puc dir és que es tracta que el lector s'enfronte amb un material i, bé, a això li atorga sentit o l'abandona. El lector ha de fer l'esforç, si després val la pena o no, ja és una altra cosa. La poesia es fa amb materials que altres codis de comunicació no estableixen, hi ha l'experiència de la realitat, del món natural, i hi ha l'experiència de la creació.

Xulio Ricardo Trigo

